

SNABBA RYCK

på Österlen

Det ska gå fort, tycker Leila Jansro. På bara tre år har hon förvandlat skånelängans steniga innergård till ett grönt myller av perenner, träd och ovanliga buskar. Orangeri, köksträdgård och fruktlund har hon också hunnit med att anlägga.

Text: EVA ROBILD Foto: ANNIKA CHRISTENSEN Illustration: JANN EKLUND TYNBÄCK

Rosen 'Sommerwind' väller ut över gången. I bakgrunden dahlia i kruka.

Fina kontraster mellan
luktärt 'Cupani' och ring-
blomma 'Pink Surprise'.

Näckrosen har snart täckt hela dammen med sin bladmassa.

'Walther Funcke' är lite rödare än de andra tegelfärgade röllikör.

Vid det rödaväxt-
huset på baksidan har
Leila samlat växterna
med de häftigare färg-
nyanserna, som te-
myntor och röllikör.

Under många år drev Leila Jansro ett hotell i Dalarna. Det var full rulle och trädgården sköttes till en början av en duktig trädgårdsmästare. Men när trädgårdsmästaren blev sjukskriven fick Leila själv ge sig ut i rabatterna.

– Sedan kom jag liksom aldrig in igen. Jag blev helt uppslukad, läste bara om trädgård, gjorde nästan ingenting annat, säger hon.

Efter ett par år bestämde hon sig för att sälja hotellet och flytta. Hon ville söderut, så långt det bara gick.

– Perenner går jättebra i zon 5. Men jag ville kunna gå loss på alla träd och buskar som inte var hårdiga i Dalarna.

Tillsammans med sin mamma Gun köpte hon en gård med fyra längor på Österlen. Längorna var viktiga, Leila ville att innergården skulle vara helt insynsskyddad.

På nätterna skissade Leila på olika idéer om hur den kullerstenslagda innergården skulle förvandlas till en blommande oas. Till sist släppte hon in en anläggningsfirma som kämpade i tre dagar med att gräva bort sten och fylla på matjord till de blivande rabatterna. Hon byggde en pergola åt rosorna och bestämde var de olika sittplatserna skulle vara. Sedan tog det roliga vid – planteringen.

Ingen riktig plan

Någon uttänkt planteringsplan hade hon inte från början, men hon ville att det skulle blomma från vår till höst.

– Jag var ganska noga med vilka höjder växterna skulle få, och att det blev balans mellan de fyra rabatterna på innergården. En del växter går igen, men det viktiga är att

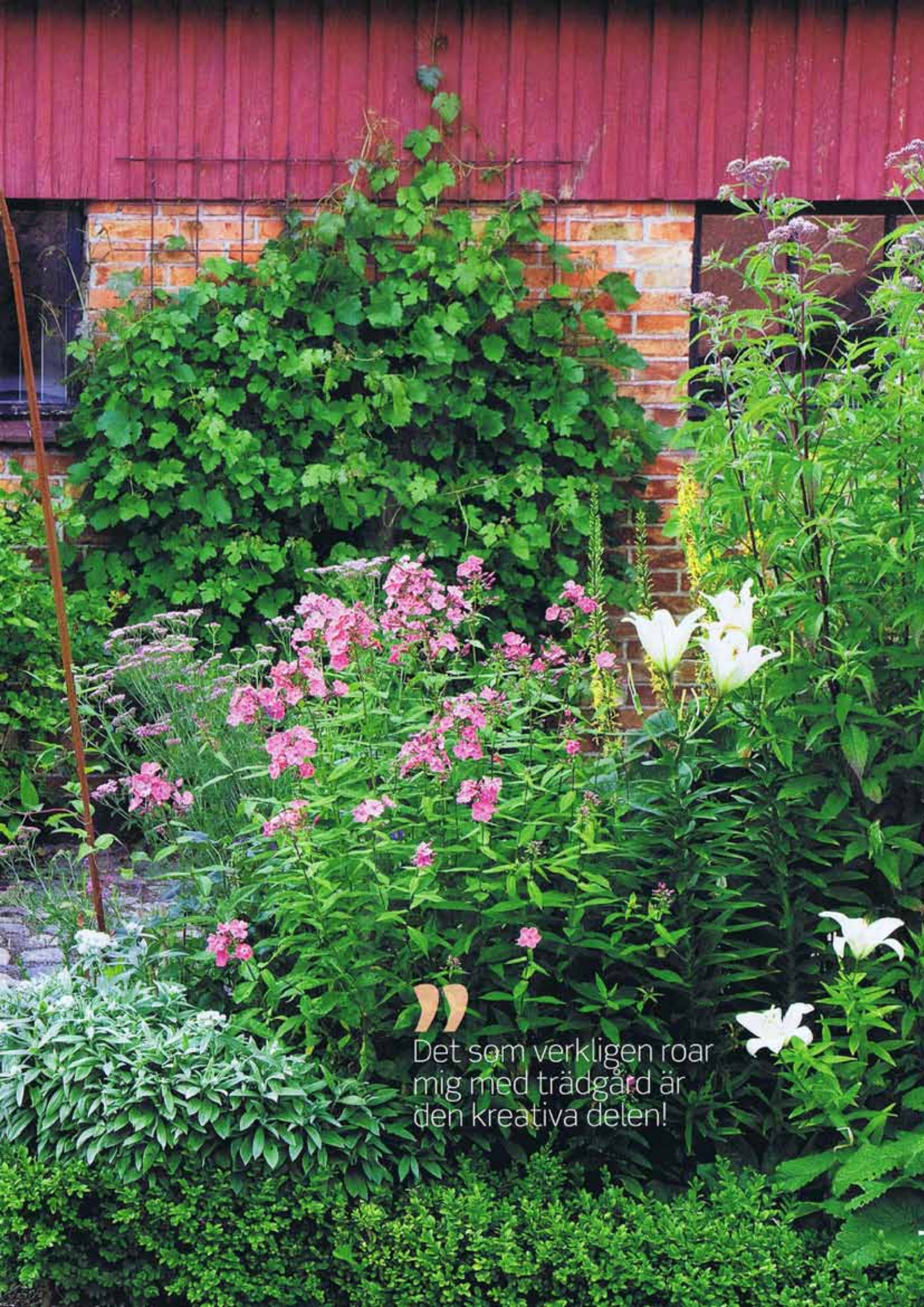

**VILL DU
VETA MER**
om den vilda,
välldoftande
luktärten 'Cupani',
se sidan 23.

På några få år har Leila skapat ett trädgårdsparadis i Skåne. Här intill sin favoritluktärt 'Cupani'.

Vid ingången till huset blickar ett tulpanträd ut över buxbom, silvrig ulleternell, rosenflockel, rosa vällika och flox samt vita liljor. I bakgrunden blommar rosen 'Charles de Mills'. Till vänster bakom bågen syns en spaljerad persika.

Det som verkligen roar
mig med trädgård är
den kreativa delen!

När huvudingången inte används så flitigt tångre tar murgrönan över!

Den blå rosenpergolan är ett färgstarkt inslag i gårdsmiljön. I förgrunden blommar en vacker vidjehortensia.

Anisört stormtrivs i den skyddade köksträdgården.

TRÄDGÅRDSFAKTA

Trädgårdens storlek:

1 500 kvadratmeter.

Var: Mitt på Österlen, Skåne.

Jord: Spröd terrakottafärgad lera som **rosorna** trivs väldigt bra i.

Zon: 1.

Gödselar: På våren med kögödsel i alla rabatter, sedan behövs inget mer utom till rosorna som får lite extra.

Stora vårrojet: Det tar inte mer än en timme att rensa rabatterna på innergården. Sedan behöver man bara

vattna när det blir torka.

Tips: Köp kompostjord på återvinningsstationer. Det fungerar mycket bra.

Mest nöjd med: Kompositionen i de fyra rabatterna på innergården, och att det blommar under så lång tid.

Misstag: De blir färre för varje ny trädgård, har inte gjort några större missar här. Men **hängkatsuran** trivs inte så bra, den brukar tappa bladen när det blåser för mycket.

Kämpar med: Prydnadsgräs

och **klematis**. Förmodligen är deras etableringstid längre än tålamodet.

Köksträdgårdstips: Pallkragar är enkelt och bra att odla i. Bara att fylla med kompostjord och lägga markduk under, och sedan sätta igång.

Kommande projekt: Snart går flytten till Skillinge mölla och det finns redan fullt med planer för ännu en fantastisk trädgård.

KOM IHÅG
att plocka många
buketter. Då hinner
luktarterna inte sätta
frö utan bildar nya
knoppar hela
säsongen.

DEN VILDASTE LUKTÄRTEN – är också den mest odlingsvärda

Bland luktarfsfantaster framhålls ofta 'Cupani' som den allra mest odlingsvärda sorten. Leila Jansro gillar den skarpt.

DEN SÄGS HA sitt ursprung på Sicilien där den växer vilt. Kanske togs **luktartern** *Lathyrus odoratus* 'Cupani' till fastlandet av franciskanermunkar eftersom den också har haft namnet 'Franciscus Cupani'. Ibland kallas den också för vild lukter. Årtalet 1699 brukar nämnas som introduktionsår i England.

Blommorna på 'Cupani' är intensiva i både färg och doft. Många tycker att den doftar bäst och mest av alla lukter. Blommorna är något mindre än de förädlade sorter som finns numera, men det uppvägs med råge av att plantorna blommar så rikligt.

Lukter odlas enklast från frö. Så dem i april och plantera ut när frostrisken är över. Jorden bör vara fuktighets-hållande och näringsrik. De börjar blomma i juli och håller på till september, oktober eller fram tills första frosten.

I början ville perennerna välta.

det är balans mellan färgerna. I början ville perennerna välta, men efter tre år stöttar de varandra.

Bland de många perennerna kan nämnas **stärpsalvia**, **betonika**, **ulleteknell** och **sköldpaddsort**. Sist på säsongen kommer också bland annat **aster** och **höstanemon**.

Leila har tidigare jobbat som textildesigner. Att rita och måla har alltid varit en del av hennes liv, och hon har en alldeles egen känsla för form och färg.

– Det som verkligen roar mig med trädgård är den kreativa delen, att få tänka ut olika kombinationer och anlägga nya rabatter.

Till skillnad från många andra tycker hon mycket om gult:

– Det gula lyfter hela rabatten. Jag gillar att blanda många färger, men undviker

orange på innergården. De lite hetare färgerna har jag vid växthuset eftersom de stämmer bättre med den röda nyansen på växthusprofilerna.

Frossa i buskar

Perennerna på innergården kombinerar hon med massor av rosor. Vid pergolan växer 'Alchymist', 'Buff Beauty' och 'Ghislaine de Féligonde'. Bland buskrosorna kan nämnas 'Charles de Mills', 'Sommerwind' och 'Tuscany'.

Efter sina åtta år i Norrland kände Leila också ett stort behov av att få frossa i udda, lite känsligare buskar och träd. I den skånska trädgården fanns redan ett stort **persikoträd** och ett **tulpanträd** mitt på gården. Nu växer det också **silverpäron**, **vitt mulbär**, **perukbuske** och en uppstammad **aronia**. Låga klippta häckar av **buxbom** har hon också,

TRÄDGÅRDEN

Vid ett rött växthus på baksidan har Leila samlat växter med intensiva färger.

I köksträdgården gjord av pallkragar frodas både grönsaker och luktärt.

En lång rabatt med träd ramar in ytan.

Rosenpergola.

Fruktträden samsas med rabatter.

Innergården, Leilas stolt-het, rymmer en vacker blå pergola med rosor som 'Alchymist' och 'Buff Beauty'. Ur kullerstensbeläggningen reser sig silverpärön, vitt mullbär och perukbuske och i de fyra rabatterna växer bland annat stäppsalia och sköldpaddsort.

Rosenpergola

Bostad

Portal

På husets framsida finns en näckrosfylld damm och flera sittplatser.

N

Stjärnflocka.

Röllika.

Röd solhatt.

Solbrud.

Röllika

Kardinalriddarsporre.

VÄXTLISTA

Härdighet för perenner anges med A–D. Se sidan 96.

Anisop *Agastache foeniculum* C

Blåregn *Wisteria sinensis* zon 2

Buskros 'Alchymist' zon 4 (ev 5), 'Buff Beauty' zon 3, 'Ghislaine de Féligonde' zon 4, 'Charles de Mills' zon 5, 'Sommerwind' zon 5, och 'Tuscany' zon 5

Fläckflockel *Eupatorium maculatum* B

Franskt kungsljus *Verbascum chaixii* C

Hybridgullregn *Laburnum x watereri* zon 3

Hängkaragan *Caragana arborescens* 'Pendula' zon 7

Hängkatsura *Cercidiphyllum japonicum* f. pendulum zon 3

Höstvädd *Scabiosa caucasica* C

Kardinalriddarsporre *Delphinium cardinale* C

Lavendel *Lavandula angustifolia* C

Luktärt *Lathyrus odoratus* 'Cupani' (läs mer om favoriten på sidan 67)

Miskantus (prydadsgräs) *Miscanthus* C

Nattljus *Oenothera biennis* C

Näva *Geranium* C–B

Pipört *Centranthus ruber* C

Praktbetonika *Stachys macrantha* A

Riddarsporre *Consolida regalis* ettårig

Rosenapel *Malus floribunda* zon 4

Röd rudbeckia *Echinacea purpurea* C

Rödblågig perukbuske *Cotinus coggygria* Rubrifolius-gruppen zon 2

Röllika *Achillea millefolium* A

Silverpärön *Pyrus salicifolia* 'Pendula' zon 4

Sköldpaddsort *Chelone obliqua* C

Solbrud *Helenium autumnale* C

Stjärnflocka *Astrantia major* B

Stäppsalia *Salvia nemorosa* C

Ulleternell *Anaphalis triplinervis* A

Vitt mullbär (hängmullbär) *Morus alba* 'Pendula' zon 3

De lite hetare färgerna har jag vid växthuset.

det passar på en Skånegård.

Från innergården kan man ta ett kliv in i orangeriet där Leila har mer exotiska krukväxter som tycker bäst om värmen inomhus året om.

Leila nöjde sig inte bara med att göra om innergården. Husets framsida, med en damm och flera sittplatser, har hon också fräschat upp. På baksidan har hon anlagt en köksträdgård och en fruktlund, där ligger också växthuset. I kökslandet kombinerar hon ätbart med ringblommor och luktärt av favoritsorten 'Cupani'.

Sena kvällar i Skåne

– Jag älskar verkligen själva arbetet med att gräva och plantera. Då är det härligt att ha stora ytor att jobba på.

Och en fördel med Skåne är ju att man kan vara ute sent på kvällarna utan att bli

ihjälbiten av myggen, säger hon.

Efter bara tre säsonger känns Leilas trädgård redan fantastiskt uppvuxen. Den är inte helt färdig, men befinner sig i ett stadium där det enda man egentligen väntar på är att träden ska växa till sig något. Kanske ska perennrabatterna också kompletteras med någon enstaka ny växt och för den som tycker om att förvalta finns här ett paradis.

Men för Leila är äventyret på gården redan över. Butik och besökssträdgård är stängda nu, huset är sålt och ett nytt ställe införskaffat. Färden kommer att gå ännu en bit söderut, närmare bestämt till Österslens sista utpost mot Östersjön: Skillinge. Och alldeles snart lär det finnas en underbar trädgård även där.

– Jag vill att det ska gå fort. Jag har inte så mycket tålamod, säger Leila och ler. ●